

İnceleme

BASKI RESMİN ÇOCUKSU ŞAİRİ: JOAN MIRÓ

Tuba KINAY GÖR

Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi / Resim Anabilim Dalı, tkınay(at)gmail.com
ORCID: 0000-0001-8818-3152

Kınay Gör, Tuba. "Baskı Resmin Çocuksu Şairi: Joan Miró". idil, 56 (2019 Nisan): s. 433-442.
doi: 10.7816/idil-08-56-01

Öz

Çocuksu resimleriyle tanınan Joan Miró, bir çocuğun karalamalarına benzeyen çizgileri ve rasgele boyanmış şiirsel resimleri ile yaratıcı bir ressam, sıra dışı bir heykeltıraş ve başarılı bir seramik sanatçısı olmanın yanı sıra özgün baskı alanında da oldukça yetkin bir sanatçıdır. Sade ve rastlantısal bir resim yapmayı seven Miró, Sürrealist sanatçıların da etkisiyle ilginç otomatik çizimler yapmıştır. Literatür tarandığında, Joan Miró'nun sanat alanında, otomatizmin ilk temsilcisi olarak anıldığı görülmüştür. Deneysel ve içgüdüsel çalışmayı seven sanatçının özgün baskı resimleri de azımsanmayacak kadar çoktur. Bu çalışmada, söz konusu sanatçının psikolojisinin sanat üretimindeki rolü üzerinde durularak, otomatizm çerçevesinde, seçilen bazı baskı resimleri üzerinde betimsel analizler yapılmıştır. Bu analizlerde; sanatçının iç dünyasını otomatizm yoluyla baskı resme aktardığı görülmektedir. Eserlerindeki imgeler, kendi iç dünyasının birer yansımasıdır. Bunlar, günlük yaşamın eksik durumu, onun içsel kaygılarını, fobilerini, takıntılarını, bastırılmış öfkesini ve kaçma isteğini grafiksel olarak göstermektedir. Çalاکalem çizgiler, sıçrayan boya damlaları ve uçuşan renklerle bezeli bu baskı resimler, Joan Miró'nun otomatizm tekniğini özümseyişinin göstergesidir.

Anahtar Kelimeler: Joan Miró, rastlantısal, Otomatizm, Baskı Resim.

Giriş

Yaşadığımız dünyayı tuvale koyan ilk temsilcilerden biri olarak adlandırılan Joan Miró, sanatsal yaratımın farklı yollarını keşfetmesine izin vermek için, zamanın gerçeküstücülerine (Sürrealist) bağlı kalmamayı seçerek dışavurumu, lirik soyutlamayı ve diğer sanatsal yaklaşımları araştırdı. Sanatsal uğraşını, geleneksel resme karşı bir meydan okuma ve bu resme kaynaklık eden burjuva toplumuna yönelik bir saldırı olarak tahayyül eden sanatçı, 1924'te Sürrealistlerin manifestosunu imzalamayı reddetmişti. Açıklamasında da, Sürrealist olarak damgalanmak istemediğini, yapmak istediğinin mutlak, hakiki bağımsızlığını sürdürmek olduğunu dile getirmişti (Hodge, çev. Çulcu ve Metin, 2016:63). Miró, Paris'te şairlerin ve yazarların etkisinde kaldığı dönemde kendine özgü bir tarz geliştirdi: keskin bir çizgiyle çizilen organik formlar ve yalın bir resim düzlemi. Eserlerine bakıldığında da, bilinçaltından veya hayal gücünden beslenen pek çok imge görmek mümkündür.

2. Joan Miró ve Otomatizm

Fransız şair André Breton 20. yüzyılın en önemli hareketlerinden biri olan 1924 tarihli Sürrealist Manifesto'sunda dönemin önde gelen avangard sanatçıları olarak, Marcel Duchamp, Francis Picabia, Man Ray, Henri Matisse ve Pablo Picasso olarak sıralamıştı. Fakat sanat tarihine bakıldığında bir ismin çarpıcı bir şekilde eksik olduğu görülmektedir: İspanyol ressam Joan Miró. Şiir aşığı olan sanatçı (1893-1983), bir çocuğun karalamalarına benzeyen çizgileri ve rasgele boyanmış şiirsel resimleri ile bu grubun asla dışında tutulamaz.

Bu dünyayı tuvale koyan ilk temsilcilerden biri olarak adlandırılan Miró, sanatsal yaratımın farklı yollarını keşfetmesine izin vermek için, zamanın gerçeküstücülerine bağlı kalmamayı seçti ve dışavurumculuk, lirik soyutlama ve diğer stilleri araştırdı. Sanatsal uğraşını, geleneksel resme karşı bir meydan okuma ve bu resme kaynaklık eden burjuva toplumuna yönelik bir saldırı olarak tahayyül eden sanatçı, 1924'te Sürrealistlerin manifestosunu imzalamayı reddetmişti. Açıklamasında da, Sürrealist olarak damgalanmak istemediğini, yapmak is-

tediğinin mutlak, hakiki bağımsızlığını sürdürmek olduğunu dile getirmişti (Hodge, çev. Çulcu ve Metin, 2016:63). Paris'te, şairlerin ve yazarların etkisinde kaldığı dönemde kendine özgü bir tarz geliştirdi: keskin bir çizgiyle çizilen organik formlar ve yalın bir resim düzlemi. Eserlerine bakıldığında da, bilinçaltından veya hayal gücünden beslenen pek çok imge görmek mümkündür.

Miró'nun kökeni, meslektaşı Dali gibi İspanya'nın Katalan bölgesine dayanmaktadır. Katalan soyundan ve bağımsızlık ruhundan gurur duyan sanatçı, özgür kişiliğini de bu toprakların ruhundan almıştır. Resme olan kural yıkıcı yaklaşımı, farklı geometrik ifadesi ile Sürrealist akımın öncülerinden biri sayılsa da, o kendini hiçbir zaman belli bir sınıflamanın içine hapsedmeyi kabullenmediği görülmektedir. Soyut resmi çağrıştıran çizgileri içinse; "Bana göre hiçbir form soyut değildir, her zaman bir şeyin işaretidir. Bu bir insan, kuş ya da başka bir şey olabilir" diyerek yeni bir resim dili kullandığını ifade etmektedir. Yaşamı boyunca edebiyat, müzik ve özellikle şiire tutkun olan Miró, okuduğu eserlerle sanatı arasında bir paralellik kurmuş ve eserlerini adeta bunların kendisinde yarattığı duygulardan yola çıkarak çizmişti. Başta André Breton ve Tristan Tzara olmak üzere Nietzsche, Apollinaire, Rimbaud, Mallarmé, Saint Pol Roux gibi isimlerden etkilenen sanatçının resimleri saf bir şiir gibi görünmekte; kompozisyonlarında renk ve biçime, temadan daha çok öne çıkmaktadır (Saylağ, 2014).

83 yaşında üne kavuşan ve daha çok kendisi için resimler üreten sanatçıdır. Sulu boya, çizim ve kolajların yanı sıra, linol baskı, litografi, gravür ve şablon baskı tekniğiyle de oldukça etkili eserler üretmiştir. Bir çocuğun karalamalarına benzeyen çizgiler kullanan ressam, rasgele boyanmış zeminler yaratmıştır. Eserlerinde siyah başta olmak üzere kırmızı, mavi, yeşil gibi ana renklerin çoğunlukla aynı tonlarını kullandığı görülmektedir. Sade ve raslantısal bir şekilde resmetmeyi seven Miró'nun çalışmaları incelendiğinde, kullandığı çarpıcı renkler, çalاکalem çizgiler ve özgür sıçratmalar ile otomatizme bağlı olarak ürettiği görülmektedir. İşlerinde zamanın geçişi, hayat döngüsü, doğurganlık, cinsellik, şiddet, kaygı, müzik ve şiiri konu

edinmiştir. Başlangıcından itibaren çalışmalarında en çok görünen öğeler ise, ay, yıldız, güneş, çocuk, kadın, kaçış merdiveni, takımyıldızları, üç tel saç ve kırmızı renkli kadın cinsel organıdır. Onun ömrü boyunca sadık kaldığı bu sembollerin, sanatçının bilinçaltına ve doğa, hayat, gökyüzüyle kurduğu ilişkiye dair imgeler olduğu söylenebilir (Carlini, 2019).

Kompozisyonlarında yaygın bir biçimde görülen kıvrıla kıvrıla dönen soyut formlar, serbestçe salınan organlar, deforme olmuş hayvanlar, kadın figürleri ile yarattığı masalsi etkiler, sürrealistlerin ilgi alanlarına oldukça yakın çalışmalarıdır. Gerçekten de, bu eserler, Breton'un kucak açtığı rüya imgelerine ve "psşik otomatizm"e (dolaysız resim ya da çizim üzerinden bilinçdışı zihne yaratma ehliyeti vermeyi amaçlayan bir pratik) delalet etmektedir ve Miró, bu yöntemden kariyeri boyunca eserlerinde faydalanmıştır... sanatçı, yalın biyomorfik ya da yaşam benzeri formlardan oluşan, belirgin bir şekilde sembolik bir dil geliştirmiştir. Böylelikle de Salvador Dalí ve René Magritte gibi çığır açıcı sürrealist ressamlar daha sahneye çıkmadan, hareketin görsel bir tanım kazanmasına yardımcı olarak, oynadığı rolle gelecek nesilleri de etkilemiştir (Mann, çev. Boren, 2018).

Joan Miró'nun hayatı pskinalitik alanda da pek çok araştırmanın konusu olmuştur. Miró, resmi ve koyu renklerde giyinen, çekingen ve endişeli bir yapıya sahipti. Genellikle hızlı göz hareketleri, sohbeti ve bazı davranışlarıyla gergin bir karakter izlenimi vermekteydi... Sanatçının spontan resimler yapması da bu içsel endişe ve kaygı halinin bir anlamda otomatik bir şekilde dışa yansımalarıdır.

Oğullarının sanat tutkusunu desteklemeyen ailesi onu 1907'de, işletme okuluna gitmesi konusunda ısrar etmiş ve sonrasında da bir ilaç firmasında çalışması konusunda baskı yapmıştı. İki yıl kadar orada çalışan Miró 'nun doğuştan gelen doğaya ve sanata olan aşkı, derin bir hayal kırıklığı ve çaresizlik duygusu nedeniyle şiddetli bir krize yol açtı. Bu durum ona çok ağır geldi ve 1911'de ağır hastalandı. Sanatçı, büyük bir sinir krizi geçirdi, ardından tifo ateşiyle boğuştu. Muhtemelen, bu istemediği mesleği yapması, onun gerçek sanatsal

havasının boğulmasıyla ağırlaşan büyük bir depresif rahatsızlığı ortaya çıkarmıştı (Carlini, 2019). Bunun üzerine Paris'e gidip kendini sanata verdi. Joan Miró için sağlığa ve resme dönüşü yeniden doğmak gibiydi.

Başlangıçta biçimsel deneyler yapan sanatçı, sonrasında politikayı da resimlerine katmıştır. Sanatçının kendini ifade etme tarzı, yaşadığı devre göre değişse de özünde hep aynı kalmış. Bu arada eserlerin adlarının uzunluğu da oldukça dikkat çekicidir; 'Gülpembe alacakaranlık kadınların ve kuşların cinselliğini okşuyor' ya da 'Göl kenarında kuğunun geçişiyle ışıldayan kadınlar' örneklerinde olduğu gibi (Saylağ, 2014). Başlık, sanatçı için adeta bir şiir gibi... Çalışmalara dikkat edildiğinde perspektif, gölgeleme ve ayrıntıların Miró resminin temel unsurları olduğu fark edilmektedir. Yer yer görünen şiirler, kelimeler ve objeler sanatçının resimleriyle kopmaz bir parça haline gelmiştir. İşte bu sebeple, kendisine "Şiirleri resimleştiren, resimleri şiirleştiren sanatçı" denmektedir. Günden on resim yapan sanatçı bunları dikkatle izledikten sonra en çok beğendiğini alır, gerisini imha etmiş (Anahmias, 2018).

Joan Miró 1950'lerden sonra özgün baskı resim ve seramiğe yoğunlaşmaya başladı ve 1954'ten 1958'e kadar neredeyse sadece bu iki teknikle çalıştı. Sanatçı, gravür, litografi, oyma baskı (linol-ağaç) ve serigrafinin yanı sıra şablon (pochoir adı verilen) kullanımı gibi çeşitli baskı teknikleriyle resimler yaptı. Grafik dalında önemli bir ödülü de olan sanatçının çalışmaları, 1955'te Kassel'de ilk belgesel (documenta) sergisine dahil edilmişti. Aynı zamanda İspanyol grafik sanatçısı, baskı tekniğiyle 300'ün üzerinde kitap kapağı ve 1000'in üzerinde sergi afişi de hazırladığı ifade edilmektedir (<https://www.masterworksfineart.com>) . Joan Miró, bilinçaltını ifade etmenin bir aracı olarak gerçeküstücüler tarafından kullanıldığı bilinen otomatik çizimi ilk uygulayan sanatçılar arasındaydı. Resimlerinde olduğu gibi baskı resimlerinin çoğunda da otomatizmin etkileri öne çıkmaktadır.

3. Joan Miró'nun Baskı Resimlerinde Otomatizm

Sanatçı, 1954 Venedik Bienali'nde grafik eser dalında renkli bir litografi çalışmasıyla büyük ödül kazanmıştır. İnsanlar ve Hayvanlar (Persones i Animals) başlıklı litografi eseri, bu alandaki denemelerinin iyi bir örneğidir (Bkz. Resim 1). Bu eserde, natüralist olmayan bir mekândaki biyomorfik insan ve hayvan betimlemeleri baskının iki boyutlu düz yüzeyiyle uyum içindedir.

Resim 1 – “Persones i Animals” (İnsanlar ve Hayvanlar),
Litografi 76 × 56 cm, 1950.

Son derece sade ve spontan çizmeyi seven Miró, eserlerine başlarken bir tema ile hareket etmez, içgüdülerine güvenirdi. Bir fırça darbesi ile ilk hareketi yapar, sonrasında bu hareket onu nereye götürürse ona göre bir tema çıktığını düşünürdü. 1948'den itibaren daha çok litografi üzerine çalışmalar yapan sanatçı, ağırlıklı olarak beş ile sekiz arasında renk kullanırdı. Her renk için bir plaka kullanır, onları sırayla kağıt üzerine baskı yaparak uygulamayı gerçekleştirir. İncelendiğinde, kağıt üzerine baskı yaptığı eserlerden genelde 100 adet yaptığı görülür. Her bir resmin üzerine de kaçınıcı baskı olduğu yazılır (23/100 gibi), sonra bütün 100 baskıyı galeriye götürür ve hepsini satardı (Anahmias, 2018).

Resim 2 - “Aidez Espagne” (Yardım Et İspanya!), Kağıt
üzerinde litografik yazı ile Pochoir, 31.30 x 24.50 cm, 1937

Miró derin bir politik sanatçı değildi, ancak İspanya İç Savaşı'na cevaben bir dizi siyasi çalışmalar yapmıştı. 1937'de, Cahiers d' dergisinin koleksiyoncusu ve kurucusu Christian Zervos'un isteği üzerine tutarı bir frank olan bir pul tasarlaması istendi. “Aidez Espagne” (Yardım Et İspanya!) adlı bu eser (Bkz. Resim 2), Franco'nun faşistleriyle savaşta, İspanya Cumhuriyeti için fon toplamak amacıyla bir Fransız posta pulu olarak tasarlandı. Resim, önce guaj boyayla yapıldı, sonra şablon (Pochoir¹) olarak basıldı, ama asla damgalı bir pul olarak üretilmedi.

Tasarımında, yardım çağrısı için bir elini sımsıkı bir yumruk şeklinde yükselten bir Katalan köylüsü vardı. İspanyol ve Katalan bayraklarına atıfta bulunduğu bu çalışmada ağırlıklı olarak sarı ve kırmızı rengi kullanmıştı. Mavi arka planının üzerine büyük bir sarı yumruk resmetti. Açıkçağızlı, resme hâkim olarak stilize edilen Katalan köylüsü, güç ve enerji göstergesidir. Bu grafiksel çalışmada sadelik ön plandadır. Kompozisyonun sağ tarafında, köylünün yumruğunu dengelemek için “1 Fr” (bir frank) imgesini kullanmıştır. Şablon baskı ile yaptığı “Yardım Et İspanya!” adlı bu çalışmanın alt kısmına sonrasında litografi tekniğiyle bir yazı ekledi: “Şu anki mücadelede Faşist tarafta harca-

¹ **Pochoir** (Fr: şablon), sıradan şablonlamadan ayırt edildiği gibi, şablon baskılarının ince sınırlı baskılarını yapmak için kullanılan oldukça rafine bir tekniktir. Genellikle el boyama veya el çizimi denir. 20. yüzyıl sanatçısı Pablo Picasso ve Joan Miró bu teknikte kitap çizimleri için baskı yapmıştır (<https://www.britannica.com/art/stenciling#ref125328>).

nan kuvvetler görüyorum; Karşı tarafta ise sınırsız yarattığı İspanya'ya dünyayı hayrete düşürecek bir ivme kazandıran insanlar. Tüm dünyayı hayrete düşürecek ”.

Bu resim her ne kadar mütevazı bir posta pulu olarak tasarlansa da, aslında halkın iradesinin bir göstergesiydi. Bu pul üzerindeki yazı ve görüntüler göz ardı edilemez çünkü haklın ortak fikir birliğini ve paylaşılan değerlerini yansıtmaktaydı. Hiç üretilmemiş olan bu pul, "1 Fr" ifadesiyle Cumhuriyetçi davaya verilen destek faşistlerin zaferi karşısında ödenen ağır bedelleri göz önüne sermektedir. Çünkü o dönemde, İspanyol Cumhuriyetçileri dış dünyadan yeterince yardım alamıyorlardı.

Resim 3 - Les Essències de la Terra (Dünyanın özleri), litografi, 39 cm x 31 cm, 1968

Sanatçı 1968'te yaptığı Les Essències de la Terra (Dünyanın özleri) adlı bu litografisinde (Bkz. Resim 3) şiirsel lirizmle sanatsal yorumlamayı birleştiriyor. Otomatizm ve soyut sembollerle tanınan Joan Miró, Juan Peruchó'nun yazılı eserini alır ve sanatsal bir dille bu çalışmada yeniden yorumlar. Bu sanat eseri, onun Katalonya'ya olan bağına da göstermektedir. Resim üzerinde mürekkeple çalaka-kalem atılmışçasına kalın siyah çizgiler öne çıkmaktadır. Yeşil, kırmızı, mavi ve sarı gibi yeşil benekli kalıplara karşı, siyah mürekkep keskin bir tezatlık oluşturmaktadır. Yukarı doğru hareket eden okları andıran büyük işaretler, yükselişin coşkusu-nu yaratmaktadır.

Joan Miró, 1920'de Paris'e taşınmasıyla, André Masson ve Max Ernst gibi görsel sanatçılarla ortak

bir stüdyoda pek çok deney gerçekleştirmiştir. Bu deneyler, Sigmund Freud'un öğretilerine dayanarak, bilinçsiz düşünce akışını serbest bırakmak için kontrolü bilinçli olarak askıya alma konusundaydı (Carlini, 2019). Miró, Halüsinasyonlar görebilmek için, açlık, tükenme ve hatta yüceltme duygularını kullandı. Ayrıca sürrealist şiirin de halüsinasyon halini getirmeye yardımcı olduğunu da savunmaktaydı. O, eski bir duvarın pürüzlü yüzeyine, tavan-daki lekelerle, zeminin dokusuna veya bulutların yapısına sabit bir şekilde bakarak, yeni biçimlere dönüştürmeye çalıştı. Bu görüntüler, Carl Jung tarafından 'toplu bilinçdışı' olarak tanımlanan evrensel aleminden çıkmaktadır (Penrose'den akt. Carlini, 2019). Jung'a göre bu ortak görüntü havuzu atalarımızdan gelmektedir.

Önde gelen Sürrealistlerden biri olarak kabul edilirken, hiçbir zaman resmen grubun bir parçası olmasa da, Miró, insan ruhunun içsel çalışmalarını ifade etmeye çalışan "rastgele" bir çizim yöntemi olan Otomatizm tarzına öncülük etti. Renkleri ve formları sembolik bir biçimde kullandı, karmaşık unsurları soyut unsurları kuşlar, gözler ve ay gibi yinelenen motiflerle birleştirdi. Bunu da "Şiirleri şekillendiren kelimeler gibi, müziği şekillendiren notalar gibi renkler uygulamaya çalışıyorum" sözleriyle ifade etmektedir.

Resim 4-5 - "Femme" (Kadın), Linolyum Oyma (Linoleum Engraving), 1938.

Joan Miró'nun 1938'te yaptığı "Femme" (Kadın) (Bkz. Resim 4-5) adlı bu resmi linol baskı tekniğiyle bronz döküm plak (Bkz. Resim 5-6) kullanılarak yapılmıştır. Sanatçının ilk linol baskısı olması bakımından önemlidir. Kırmızı renkli canson fon kartonu üzerine tek renk baskı denemeleri yaptığı gibi aynı kompozisyonun renkli denemele-

rini de görmek mümkündür. Bu da onun deneysel arayışlarının bir göstergesidir. Kompozisyonda yine güneş ve kadın figürü ön plana çıkmaktadır. Kırmızı, sarı ve mavi rengin siyah zemin üzerindeki etkili oldukça dengelidir.

Resim 6-7 - "Femme" (Kadın), Linolyum Oyma Kalıbı, Bronz döküm plak, 1938.

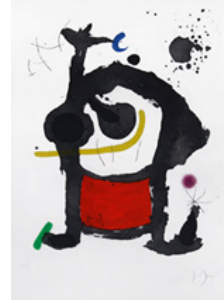
Joan Miró'nun resimlerinde 1936'da başlayan İspanyol İç Savaşına dair rahatsız edici görüntüler ve işaretler bulunmaktadır. Otomatizm tekniğiyle yaptığı bu resimlerde sanatçının hayallerinin ve halüsinasyonların özü vardır. Resimlerde önce bir figür ortaya çıkar, daha sonra lekelerin yayılır veya belirsiz şekiller ve esrarengiz işaretler arasında bir hayvan belirir. Buna dayanarak, muhtemelen, onun fikirlerinin ve yaratıcı düşüncelerinin bir kısmının, sanrısız ve düşsel hallerinde, bilinçaltından alındığı söylenebilir. Miró bunu "Benim için bir obje her zaman canlıdır. Bir sigara, bir kibrit kutusu bazı insanlardan çok daha keskin bir şekilde gizli bir yaşam içerir... Bir ağacı görüyorum ve nefes alan bir şeymiş gibi şoke oluyorum..." sözüyle doğrulamaktadır (Saylağ, 2014).

Resim 8 - "Graphics" (Grafikler), Renkli Litografi, 85.09 x 39.37 cm, 1961.

Otomatizmin etkisinde olan Joan Miró, büyük ve etkileyici bir alan kullanarak, yaptığı "Graphi-

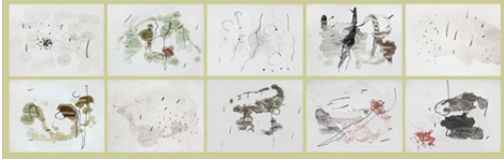
cs" (Grafikler) adlı bu çalışmasında (Bkz. Resim 8) sanki suya yansımış görüntüler ya da duvardaki çatlak ve lekelerden esinlenmiş gibi görünmektedir. 1961 yılında yaptığı Graphics adlı bu resimde sanatçı görsel bir dünya yaratmıştır. Miró, eserlerindeki mekan kavramını tartışırken, bir keresinde, "boş bir alan, boş bir ufuk, boş bir ova, beni her zaman çok etkilemiştir; insanlar için önemsiz olan şeyler benim için çok büyük şeyler ifade eder" demiştir. Buna bakarken izleyici mecazi anlamda su altında kalarak boğulabilir. Kompozisyonda kullanılan çeşitli lekeler, damlalar, yerçekimi ve uzamsal yönlendirme faktörünü bütünleştirir. Soyut dışavurumcu Jackson Pollock'un da yaptığı gibi farklı boyama yöntemleriyle oluşturduğu katmanlar üzerindeki katmanlar ile çalışmaya derinlik vermektedir. Geniş bir alanda dönen pembeler, maviler ve sarılar ile çevrilen resim, enerji ve hareket dolu, canlı bir eserdir.

Resim 9 - "Bethsabée" (İncil'de Süleyman'ın annesi olarak geçmekte), 67,3x53,3 cm, 1972.

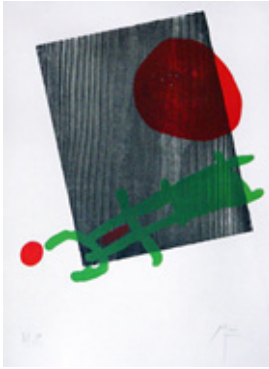
Joan Miró 1972'de yaptığı bu renkli lithografi İncil'de Süleyman'ın annesi olarak geçen "Bethsabée" (Bkz. Resim 9) olarak adlandırmıştır. Çeşitli dokusal niteliklere sahip cesur ve renkli bir resmi gösteren bu çalışma, koyu beyaz renk tonları ile parlak beyaz arka plana karşı güçlü bir zıtlık kullanarak izleyicinin dikkatini çekmektedir. Ressamın renk vuruşlarının ön planda olduğu görüntü, konuyu izleyicinin hayal gücüne bırakmaktadır. Cesur koyu siyah bir figür, bu çalışmadaki merkezi alanı kaplar, içinde derin kırmızı bir yüzey bulunur. Ortadaki sarı rengin vurgusu, sol altta yeşil, şeklin üst ortasında mavi ise süs detaylarına benzer şekilde koyu renkli figüre bağlanmaktadır. Sağ üstte sıçramış gibi görünen grilik, eserin kontrollü görüntü-

süyle bir tezat oluşturmaktadır.

Resim 10 - "Tracé sur l'eau" (Suyun İzi) 10 eserden oluşan bir dizi, Renkli Litograflar, 27,3 cm x 21,6 cm, 1963.

Joan Miró, Tracé sur l'eau (Suyun İzi) (Bkz. Resim 10) adlı 10 renkli litografi ile otomatizme dayalı bir seri oluşturmuştur. 1963 yapımı bu et-kili 10 eser, sudaki izleri yansıtmaktadır. Resim su yüzeyindeki dalgalanmaları, yansımaları ve damlacıkları çağrıştırmaktadır. Bu seriye bakıldığında, suyun akışkanlığını hissetmek mümkündür. Sulu boya ile yapılmış hissi veren bu litografiler, Marais marka soğan derisi kağıdına uygulanmıştır. Bu rüyamsı, sürrealist kompozisyonda kullanılan cesur çizgi darbeleri, Miró'nun sanatını modern çağdaki ustalığını göstermektedir.

Resim 11 - "Out Toute Épreuve" (Herhangi Bir Deneme), Ahşap blok ile renkli gravür, 36,8 cm x 33 cm, 1958.

1958 yılında oluşturulan "Out Toute Épreuve" (Herhangi Bir Deneme) adlı bu eser (Bkz. Resim 11), Paul Eluard'ın kitabı için hazırladığı 80 gravürlerin en etkilisidir. Bu resim bütün eserlerin ruhunu ve tematik öğelerini bünyesinde barındırmaktadır. Sanatçı, arka planda koyu gri ahşap bir dikdörtgen blok dokusu ile zemin oluşturmuş, koyu kırmızı ve yeşil tonları ile yarı saydam bir katmanı da bu bloğun üzerine eklemiştir. Kırmızı çemberin

ve yeşil formun parlak kenarları, sayfalarındaki canlılık ile öne çıkmaktadır. Üst üste gelen alanlar, gri arka planın verdiği koyu tonla geri plana itilmektedir. Resimde parlak yeşil bir çayır üzerinde parlak kırmızı bir gün batımı varmış görünmektedir. Miró, deneyimsel yaklaşımıyla, bu eserde baskı tekniğinin sınırlarını aşma becerisini bizlere sergiler.

Resim 12 - "Fond Marin II" (Deniz Tabanı II), Renkli Aquatint, 52 cm x 36 cm, 1963.

1963 yılında basılan bu resim "Fond Marin II" (Deniz Tabanı II) olarak adlandırılmıştır (Bkz. Resim 12). Resimde canlı kırmızı, sarı renk damlaları ve siyah rahat fırça darbelerinin sayfa boyunca ustalıkla gezindiği görülür. Sanatçının burada kullandığı formlar, büyüleyici şekiller ve desenler oluşturmaktadır. Bu kadar az renkle Joan Miró, çarpıcı ve göz kamaştırıcı bir çalışma yaratmıştır. Sanatçı, renk kullanımını "Şiiri şekillendiren kelimeler, müziği şekillendiren notalar gibi renkler uygulamaya çalışıyorum" şeklinde ifade eder. Gerçekten de, bu çalışmada kullanılan renkler, hareketli bir müzikal kompozisyon ya da heyecan verici bir şiir hayal etmemizi sağlar.

Resim 13 - "Fond Marin II" (Deniz Yatağı II), Renk Aquatint, 36,2 cm x 52,1 cm, 1963.

Joan Miró'nun 1963 yılında yaptığı Fond Marin II (Deniz Yatağı II) adlı bu gravüründe (Bkz. Resim 13) yeşil bir çember üzerine siyah mürekkep püskürterek basit gibi görünen karmaşık bir kompozisyon sergilemektedir. Ortadaki kireç yeşili dairenin, kağıda saçılmış siyah tonları ile birleştirdiği bir uyum hissi vardır. Yüzey dokunsallık ve duyum yaratacak şekilde güzel bir şekilde lekelenmektedir. Sanatçı, burada keyifli ve neşeli bir sahne yaratıyor. Sol alt köşeye doğru, göz kamaştırıcı bir şekilde yüzen siyah kuş benzeri bir figür vardır. onun resimlerindeki sıçratılmış boya damlacıklarıyla oluşturulan bu tür kompozisyonlar, öforik² bir varlığa vurgu yapar. İzleyicinin açık alanda dans ediyormuş gibi hissetmesini sağlayan bu karmaşık çizimler, mistik bir alan oluşturur. Kağıdın üzerine serpilmiş rastgele semboller, onun ruhunun içsel dünyasını ifade etmektedir. Dalgalı yaratıcı iç dünyasından çıkarılan bu çalışma, bizi temel sembollerin ve soyutlamanın kullanımının çarpıştığı fantezinin derinliklerine daha da çekmektedir. Otomatizme vurgu yapan bu harika sanat eseri, onun usta bir sanatçı olarak bu tür ilgi çekici çalışmalar yapma yeteneğini başarıyla sergilemektedir.

Sonuç

Lirik soyut çalışmalarıyla tanınan Joan Miró, otomatizm fikrine dayalı çalışmalar ürettiğini, amacının ise görünenin ötesindeki gerçekliği soyut sanat aracılığıyla ortaya koyduğunu söyleyebiliriz. Burada incelenen resimleri doğrultusunda, Miró'nun dalgalı iç dünyasını baskı resme otomatizm yoluyla yansıttığı görülmektedir. Sanatçının eserlerinde öne çıkan imgeler, onun için oldukça önemlidir. Resimlerinde hareketli şekiller çizerek betimlediği semboller, kendi iç dünyasının birer yansımasıdır. Psikiyatrist Joseph Carlini'nin deyişiyle, kompozisyonlarında ısrarla kullanıldığı bu semboller, günlük yaşamın eksik durumunu, onun içsel kaygılarını, fobilerini, takıntılarını, bastırılmış öfkelerini ve kaçma isteğini grafiksel olarak tanımlamaktadır. Çalاکalem çizgileri, sıçrayan boya damlaları ve uçuşan renkleriyle, izleyiciyle açık alanda

² **Öfori:** (euphoria, Eng). Zafer sarhoşluğu, orgazm, trans hali bazı kişilere göre mutluluk, rahatlama, aşırı coşku hali, duygu durum kabarması gibi tanımlamalar içermektedir... Zafer sarhoşluğu olabilmesi için bir anda çok fazla enerji transferi olması gerekir. (www.manyetikdunyayiz.com, Psikiyatri Uzmanı Dr.F. Efser Gökçen, 08,12,2019, 14:02)

dans ediyormuşçasına bir his uyandıran bu baskı resimler, onun otomatizme dayalı çalıştığı birer göstergesidir. Buna dayanarak, kendisinden sonra gelen, otomatizmi bir araç olarak kullanan pek çok sanatçıya da ışık tutan Joan Miró'nun, postmodern çağın sonsuz ve soyut yaklaşımlarına önemli katkılar sağladığını söylemek yanlış olmaz.

Kaynaklar

Antmen, A. Sanatçılardan Yazılar ve Açıklamalarla 20. YÜZYIL BATI SANATINDA AKIMLAR, İstanbul: Sel Yayıncılık, 2010.

Hammond P, Breton A (2000) Constellations of Miró, Breton. San Francisco: City Lights Books. Google Scholar

Hodge, S. çev. Çulcu ve Metin, BEŞ YAŞINDAKİ ÇOCUK BUNU NEDEN YAPAMAZ Açıklamalı Modern Sanat, İstanbul: Hayalperest Yayınevi, 2016.

Mink J (2000) Joan Miró: 1893-1983 (Basic Art). Cologne: Taschen. Google Scholar.

Sanat Kitabı 500 Sanatçı 500 Eseri, İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi, 1997.

Anahmias, B. (2018, 9 Ekim). 83 Yaşında Ünlü Olan Ressam Miro. Medium.<https://medium.com/@banahmias/83-yaşında-ünlü-olan-ressam-miro-2ab9392f2b2>

Carlini Joseph, JOAN MIRO', THE QUIET VOLCANO, La Guardia Community College/CUNY, https://www.laguardia.edu/psychology/moma/sample_paper_5.htm, (Erişim Tarihi: 08/02/2019, 13:05)

John Mann, Çeviri: Ayşe Boren, skopbulten, What You Need to Know about Joan Miró, Pioneer of Surrealism? 14/3/2018/ <http://www.e-skop.com/skopbulten/joan-miró/3726> (Erişim Tarihi: 02/02/2019, 11:05)

Saylağ, T. (2014 Ekim). Düşlerin, sevdanın ve şiirin ressamı MİRÓ. Salom. http://www.salom.com.tr/arsiv/haber92497duslerin_sevdanın_ve_siirin_ressami_mr_.html

Tryding, N. (2010, March). Unveiling the Ri-

ght Side: Joan Miró and I. *Clinical Chemistry*. DOI: 10.1373/clinchem.2010.143107 Published March 2010. (<http://clinchem.aaccjnls.org/content/56/4/683>)

<https://www.nationalgalleries.org/art-and-artists/53848/aidez-lespaigne-help-spain> (Erişim Tarihi: 14/01/2019, 09:05)

<https://www.britannica.com/art/stenciling#ref125328> (Erişim Tarihi: 14/01/2019, 10:00)

<https://www.masterworksfineart.com/artists/joan-miro?page=4> (Erişim Tarihi: 15/01/2019, 15:25)

<https://www.widewalls.ch/artist/joan-miro/> (Erişim Tarihi: 16/01/2019, 10:45)

<http://www.marlboroughlondon.com/artists/joan-miro/> (Erişim Tarihi: 16/01/2019, 16:00)

(www.manyetikdunyamiz.com, Psikiyatri Uzmanı Dr.F.Efser Gökçen, (08/02/2019, 14:02)

Howard, S. & Daszak, P. *EcoHealth* (2010) 7: 554. <https://doi.org/10.1007/s10393-011-0693-y> (17 August 2011) (Erişim Tarihi: 01/02/2019, 10:05)

THE CHILDISH POET OF PRINTMAKING: JOAN MIRÓ

Tuba KINAY GÖR

Sinop University, Faculty of Fine Arts / Department of Painting, tkinay (at) gmail.com
ORCID: 0000-0001-8818-3152

Kınay Gör, Tuba. "The Childish Poet Of Printmaking: Joan Miró". idil, 56 (April 2019): S. 433-442.
doi: 10.7816/idil-08-56-01

Abstract

Known for his childish paintings, Joan Miró is a painter, an extraordinary sculptor and a successful ceramic artist, as well as the first example of a unique design, with lines resembling a biological scribble and a randomly painted poetic painting. An interesting automatic drawing was made under the influence of seven Miró and Surrealist artists to produce a simple and random picture. It shows that Joan Miró has been negotiated as the first representative of automatism in the field of art. Experimental and instinctive work of the original seven original paintings are very important. Here, the psychology of the subject matter in a place of art production, stop, automatism-oriented, where there is printing pictures and descriptive analyzes were made. In these analyzes; it is seen that he transferred his dirty inner world to print painting via automatism. The images in her works are reflections of her inner world. They graphically describe the lack of everyday life, its inner anxiety, phobias, obsessions, subdued anger, and the will to escape. These paintings, which are engraved with the play plan, splash paint design and flying colors, are that Joan Miró assimilates the automatism technique.

Keywords: Joan Miró, Coincidentally, Automatism, Printmaking.

Article History:
Arrived: June 7 2019

Revised: August 28 2019

Accepted: September 2 2019